

خطبہ مستقینین

و

حدیث عنوان بصری نین

آچیلاناسی

حیدر عباسی (باریشان)

سرشناسه	: عباسی، حیدر، ۱۳۲۲
عنوان قراردادی	: نهج البلاغه، ترکی، برگزیده/ نهج البلاغه، خطبه همام/ احادیث خاص (عنوان بصری) ترکی-عربی
عنوان و نام پدیدآور	: خطبه متقین و حدیث عنوان بصری نین آچیقلاماسی/ حیدر عباسی (باریشماز)
مشخصات نشر	: مراغه: مکتب استونده، ۱۳۹۷ (TI: ۰۹۳۶۲۶۱۴۲۴۰)
مشخصات ظاهری	: ۲۷۲ ص، قطع وزیری
شابک	: ۹۷۸-۶۰-۷۸۷۵-۷۰-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: علی بن ابیطالب (ع) امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق - فضایل
موضوع	: Ali ibn Abi-taib. Imam I. ۶۰۰-۶۶۱ - Virtues
موضوع	: جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۱۴۸-۸۳ ق. - احادیث
موضوع	: Jafar ibn Mohammad. Imam VI, ۷۰۲-۷۶۵ - Hadiths
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه، خطبه همام - نقد و تفسیر
موضوع	: Ali ibn Abi-taib. Imam I. Nahjolbalagheh. Khutbeh Hammam - Criticism and Interpretation
موضوع	: ترکی آذربایجانی، - ایران - قرن ۱۴
موضوع	: Azarbaijan - Iran - ۲۱ th centry
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ خ ۵ / ۴۲ / ۲۸ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۳۱۲۰۷

خطبه متقین و حدیث عنوان بصری نین آچیقلاماسی

مؤلف: حیدر عباسی (باریشماز)

تدوین شده از سخنرانی های استاد در سال ۱۳۷۹

ویراستار و صفحه آرا: فریده جهانانیده

طراح روی جلد: صدیقه جهادی نائینی

خوشنویسی روی جلد: طاهای کفیل

ناشر: مکتب استونده

چاپ و صحافی: گاندی

شابک: ۹۷۸-۶۰-۷۸۷۵-۷۰-۴

قطع: وزیری / ۲۷۲ ص

چاپ اول: ۱۳۹۷

مرکز پخش: فرهنگسرای سرو ۰۹۳۶۲۶۱۴۲۴۰ / ۰۹۳۵۴۱۹۷۲۵۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

«ياھو»

سۆزۈمە باشلامىشدا، نەزەرلىرىمىزى بىر نەچچە زادا جەلب ائىتمەك ايستەيىم:

۱- بىرىنچىسى: ھامىنى اۋزۇ بويىدا گۆرمەيى اۋىرەنەك. بىرىنى اۋزۇندىن اۋچا گۆرسەك، سوترالار اونو تانى ياندان سونرا رەھمەتلىكە اونو سىندىرمايىق و بىرىنى اولدوغۇندىن كىچىك دە گۆرسەك، انلەكى اونو تانىدىق، اونون كۆلگەسىندىدە خەجالت چەكمەلىيەك. شەخسەتلەرە وورولمايىق، حەقىقەتە وورولاق.

۲- ايكىنچىسى: مەنا عالمىدە اۋزۇموزۇ تىز امتىھان مىزىنىن دالى سىندا اوتورتمايىق و ايرىلارايىلە دە مەقسەتە انلەمەيەك. بونۇ بىلەك كى ھەر قوش اۋزۇ قاندى قەدر اۋچا بىلەر و بو اونون استەداديىنا و وئىرگى سىنە باغلىدىر.

۳- اۋچۇنچۇسو: ھەر بىر زادى اۋزۇ جەغرافىيەسىدا خەلەلەيىق. ھەر بىر زادىن اۋزۇنۇن جەغرافىيەسى باردىر. سەن(ياش) اۋزۇ بىر جەغرافىيەدىر. اۋخوماغىن و آلماغىن دا جەغرافىيەسى باردىر، سۆزۈندە جەغرافىيەسى باردىر.

ھەزرىت زەكرىيانى بىر گون دۈشمەنلەر قۇرۇلدۇلار. ھەزرىت بىر يۇغۇن آغاچىن ايچىنەكى ايچى بۇش ايدى، پەنا آپاردى. ھەزرىت ھەقىقەتەن ايدىن آغاچ بىردىن بوتۇنلەندى. اونو قۇۋۋەتلەرنى باشچىسى ھەزرىت زەكرىيانىن گۆزدىن ايتەمەسىنى گۆرمەك ھەمان، اۋزۇ- اۋزۇنە دىدى بۇرادا بىر ايش باردىر. مۇشەرقىي ايتەمدى تا آغاچى يارى بىلدىن كەسەن. بو خەلەلە شەيطان ھەزرىت زەكرىياغا ظەھەر اولۇپ دىدى: سەن بىر زاد اۋىرەدەيىم كى اونو دىمەگىنن اۋلۇمدىن قۇرتۇلمەيىن بىردىر. دىگەنن «بەسم الله الرحمن الرحيم». زەكرىيا گۈلۈپ دىدى: انلە او دىدىگىن سۆزە خەتەر مەن ايتىدىلەر و مەن او سۆزە خەتەر مەن اۋلۇمۇشام، مەن چۇن او سۆزۈ سەننىن آغىزىندىن ايتىدىيىم، اونو دىمەك ھەزرىتىنى سەننىن اۋرەيىندە قۇيمايىم.

دەيمىم قۇي مەن تىز دۇغراسىنلار سەن ھەر دۇندا دۇنيا قارسى سەنلار

مەن دۇغراماق آساندىر بو ايشىدىن سەنلە ياش چىخاردام بىر بەشتىدىن

قرآن و نەھج البلاغە، قەرنلەردىكى اۋخونۇر، مەن اونلارنى ھەقىقەتەن تەسەۋۋۇر اولسۇن كى اولدۇغۇ قەدر ادا اولۇنمايىر. نەيەسىنى بىر بۇدۇر كى بىزى فەيىزلىش مەكەن قۇرۇدۇلار. گەلەن

قورخماياق، ذهنى ميزده مين لر سۇاللار يارانسين و يارانان سۇاللاريميزدا جاواب آختاراق. سۇزوشماق كى گوساه دگيل. مثال ايچون: بير يول اولور اولسون، هئىچ اوزونوزدن سۇزوشوب سوز كى پيامبرى «إقرأ باسم ربك الذى خلق ...» سوره سينده نه يى و نه اينن اوخوماغا چاغيربيلار؟ نه اينن اوخوماغى بلليدير. آلاهيىن آدى ايله كى بوتون دؤيولنلرين آچارى دير اما نه يى اوخوماق بير آز آنلاشيلمازدير. بو آيه نين داليسيندا گلن آيه لر او چاغيرديغيميز آد صاحابى نين شأينده ير. «خلق الانسان» او آد صاحابى، انسانى ياراتدى. اما بير آز اشاغى لاردا دئير: «عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ» يعنى انسانا او زاماناجن بيلمه ديگى نى اؤيره تدى. بورادا نه يى اوخوماغا بير ايشاراتى واردير. پس نه يى اوخوسون؟ آلاهيىن او گونه جن اوخونمايش علمى نى اوخوسون كى «وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ» دير.

حضرت پيامبر(ص) اوخودو اما وتهر اوخودو. يعنى تكجه «عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ» سۇزونو تيكرارلامادى. بير آندا بير نفر ساوادسيز بير انسان بوتون روشدون و علم لرين چاتيشماز يوللارنى آشدى و بوتون جهلى داليدا قويدو. اوخوماق تاريخينده بو ايكينجى يولودور كى تورياقلى ائلنچى اوخوماغى سينايردى.

حضرت آدم(ع) دا او تهر اوخودو و تكجه بير ئنچه سسلى آدا زيندانى اولمادى. حضرت داغدان آنندن سوترا بو اوخوماغين اثرينده «قىزديرما» توتيدو. ائله بيل بير نفره ميليونلار ايل ليك غذانى بير اؤونه ده يئديرديلر. ميليونلار ايلين معلوماتى نين و انديشه سى نين داغلارى زاريلداديب ييخان موجو اونون اوستوندن آشميشدى. پس سۇزو تيكرارلاماغى يوخ، نئجه و نه تهر اوخوماغى اؤيره نك.

حضرت مولانين سپاه (هالاي) ين باشلارينا يازديغى بو نامه دؤت يئتيرمه ليدير: «أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَمُ أَنَّهُمْ مَنَعُوا النَّاسَ الْحَقَّ فَاشْتَرَوْهُ، وَأَخَذُوهُمْ بِالْبَاطِلِ فَافْتَدَوْهُ» (أَمَّا سِيزدن قاباق گلن لر و ايش باشيندا اولانلار، خالقى حقلىرینه چاتماقدان مانع اولدولار ائله كى خالق، آنا سودوندن حلال اولان حقلىرىنى رشوه و نرمك له آلديلار. اولار ايسته ديلر كى خالقى باطيل يولونا چكهمگى نن اوللارى اؤزلىرینه قويروق ائله سين لر). حضرت على عليه السلامين

باخیمیندا حق وئریلمه لیدیر. حق ایاقلاندیریپ و حاخلی نین قاپی سینا گؤنده ریلمه لیدیر. اما بیزیم قراءتی میز بو فرمایش دن بو گونه جن نه اولوبدور؟ بیر نفر دوکتور بیر آرواد خنیلاغینا کی اوشاقلیقیندا بیر آغری واریدی، دندی، بو داوانی اؤز "رحیمی" نین^۱ آغزینا قویمالیسان. آرواد دا داوانی اؤز آری نین آغزینا کی آدی "رحیم" ایدی قویدو. و دووانین دلیگی ترسه توتولدو. تأسفلر اولسون کی بیزیم قراءتی میز حقیقتدن همیشه بلنچی اولوبدور. متقی اولماق قرآن اؤلکه سینه وارد اولماق ایچون هر انسانین، دنیانین دوردیر بوجاغیندا قرآنین اؤلکه سینه وارد اولماغا سیجیللی سی دیر. نه قه در آرتیق تقوالی اولایلسک او شههرین اورتولولری آرتیق گؤزوموزه دهیه جک دیر و تقوانین آن اوستون اؤرنه یی (نمونه سی) حضرت علی علیه السلام دیر و یشریز دگیل کی حضرت پیامبر (ص) بویورولار: «أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا»^۲ (من علمین اوجسوز بوجافسیر شههری یم و علی ده بو شههرین قاپی سیدیر). دوغرواندان بیر شههرین قاپی سی اولان یشره نییه دامدان دوواردان او شههره یول آختاراق. قرآن دئییر: «الْبُرُ بَأْنُ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا»^۳ (یاخشی دگیل کی سیز ائولری نیزه دامدان آنه سیز). قاپی اولان یشره دیرلر: یولو قویوب دامنن آنمک داهانه گرکدیر. اولمایا بیزیم اؤزوموزه قاپی باغلیدیر؟! اگر قاپی باغلیدیر، اؤزوموز دندیر. چیخارسیزلیقی میزداندیر. بیزیم تفکروموزون بیر یشری آخساییر. دوغولدو غوموز ائوین، یول- یولاجاغینی تانی ماماق گؤز یومامالی بیر گوناهدیر.

تقوانین مرزی انسانین عومورو بویدادیر، و آرواد، کیشی، اوشاق، بویوک، شرق و غرب سؤزون قورتولانی جغرافیا تانی ماییر. پس: يَا مَنْ هُوَ أَحَدٌ. يَا مَنْ هُوَ صَمَدٌ. يَا مَنْ هُوَ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ. يَا مَنْ هُوَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ. نُفُوضُ أَمْرُنَا إِلَيْكَ وَ هَذَا مِنْ فَضْلِكَ.

سندن گله هر نه خوش گلیبدیر سن سیز دولو گلسه بوئش گلیبدیر

۱- رحیم: اوشاقلیق.

۲- أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْحِكْمَةَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا. الاحتجاج علی اهل اللجاج، طبرسی، احمدبن علی، مشهد، ۱۴۰۳ ق، چاپ اول، ج ۱، ص ۷۸. نیز: الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد، شیخ مفید، قم، کنگره شیخ مفید، ۱۴۱۳ق، ج ۱، ص ۳۳.

۳- سورة مبارکه بقره، آیه ۱۸۹.

حسین شفیع آدلی بیر نفر اصفهانلی، مین اوچ یوز قیرخینجی ایللردن قاباق همام خطبه سینه بیر یاخشی شرح یازمیشدی. من بو شرحی اوخویارکن، هوسلندیم کی حضرت علی علیه السلام بیر قصیده یازیم. بیر نچه بیت او کتابین اول صفحه سینده یازاندان سوترا بو کتاب کتابلارین آراسیندا ایتدی. انله کی قصیده یازماق حالی دا منده اؤلدو. او نچه بیت بودور:

آمدیردی منه سود یئرینه دنیا ایرین^۱ قان
ایللر بویو سن سیز دولانیب تاپمادیغیم آن
گۆردوم فلکین اصلانی نی تولکودن اُسگیگ
قوی زاهدی سنجین اوزونه تولکودن اصلان
ای سنجمه لرین سنجمه سی ای هر نه یی گۆیچک
سندن سورا دنیا آناسی دوغماییب اوغلان

دییرلر شاه عباس بیر نفر نقاشدان ایسته دی کی حضرت علی دن بیر تابلو یاراتسین. نقاش بو ایشه بئش آی وقت ایسته دی. بئش آی دان سونرا نقاش، بیر دهیرلی تابلو یارادیب شاهین قوللوغونا گتیردی. شاه اونو چوخ بگندی و سوروشدو: بو ایش نه قدر واخت آپاریبدیر؟ نقاش دندی: بئش گون. شاه سوروشدو: بئش گونلوک ایشه سن نییه بئش آی واخت ایسته دین؟ جاواب وئردی: بو بئش آیین ایچینده نهج البلاغه نی اوخودوم و حضرتین سیماسینی اوز سۆزلریندن آلدیم. او یئرده کی بویوردو: «یا أَشْبَاهُ الرُّجَالِ وَ لَا رِجَالَ وَ یا حُلُومَ الْأَطْفَالِ...» (ای کیشی دونوندا کی کیشیلیکدن خبر سیزلر...) اوز اوزومه دئدیم: بیر نفر اوز زمانه سی نین اهلیندن بو قدر داغلی اولسا، نه حالتی اولاییلر؟! من او حالتی قلمه آلمیشام.